

MALMÖ HÖGSKOLA
Lärarytildningen
Kultur, språk, medier

Examensarbete
15 högskolepoäng, avancerad nivå

Läsning eller nya medier - en studie av barns läs- och medievanor

*Reading or new media -
a study of children's reading and media habits*

Emy Malmgren
Marie Bruhn Olsson

Lärarexamen 210 hp
Svenska i ett mångkulturellt samhälle
2010-11-05

Examinator: Cecilia Olsson Jers

Handledare: Karin Jönsson

Sammanfattning

Litteratur har idag konkurrens från många andra slags medier, så som tv, film, Internet, och tv-spel. Dessa medier kallas även för populärkultur. Många barn idag använder sig av dessa medier och de tar stor plats i barnens liv. De starka läsarna bland barn i årskurs 4 i Sverige har minskat mellan 2001 och 2006 enligt en kunskapsöversikt som Skolverket presenterar.

Syftet med vår undersökning är att få kunskap om hur barns användning av litteratur och medier ser ut för att som lärare sedan kunna tillämpa denna kunskap i vår undervisning. I diskussionen återkommer vi med hur dessa kunskaper kan användas.

För att uppnå vårt syfte har en kvantitativ undersökning med 98 enkäteter genomförts samt kvalitativa intervjuer gjorts med 12 barn i årskurs tre och årskurs fem på två olika skolor. Resultatet visar att de flesta barn visar intresse för läsning och också läser på sin fritid. De menar att de läser för att det är kul och för att få kunskap. Övriga medier som TV och dator har ändå stor plats på fritiden och barnen ägnar sig ibland åt flera slags medier samtidigt. Barnen som intervjuats har kategoriserats i tre grupper i resultatredovisningen. För att kunna analysera resultaten används begrepp som *de läskunnigas förening*, *populärkultur*, *förförståelse* och *litteraturkanon*. Våra slutsatser är bland annat att faktorer som texternas form och intressegemenskap hos barnen är viktiga för lärare att reflektera över i sin språkundervisning.

Nyckelord: *barns läsning, barns medievanor, läskunnighet, nya medier, populärkultur, vidgat textbegrepp*

Innehållsförteckning

1 Inledning	7
2 Syfte och frågeställningar	9
3 Litteratur och forskning	10
3.1 Barns läsning i statistik.....	10
3.2 Läsning och populärkultur	12
3.3 Erfarenhetspedagogik	14
3.4 Analytiska begrepp.....	15
4 Metod	17
4.1 Bakgrund.....	17
4.2 Forskningsetiska principer	18
4.3 Enkät.....	18
4.4 Kvalitativa Intervjuer.....	19
4.5 Urval.....	20
5 Resultat	22
5.1 Enkätresultat.....	22
5.1.1 Läsning.....	22
5.1.2 Medievanor.....	24
5.2 Intervjuresultat	27
5.2.1 Litteraturanvändare.....	27
5.2.2 Litteratur- och Medieanvändare	29
5.2.3 Medieanvändare	31
6 Analys och slutsats	33
6.1 Vad läser barnen på sin fritid?	33
6.2 Varför väljer eleverna att läsa?	34
6.3 Vilka medier använder eleverna?.....	36
6.4 Läsning eller nya medier?.....	37
7 Diskussion	39
7.1 Metodreflektion.....	39
7.2 Diskussion.....	40
8 Referenser	42
Bilaga 1 Enkät	44
Bilaga 2 Intervjuguide	47

1 Inledning

Som blivande lärare har vi blivit intresserade av läsning och olika medier under vår utbildning med *Svenska i ett mångkulturellt samhälle* som inriktning. Kursplanen i svenska tar upp texter och det vidgade textbegreppet som omfattar även film och bild och musik.

PIRLS, Progress in international reading literacy study, är en kunskapsöversikt presenterad av Skolverket som visar att intresset för läsning av böcker på fritiden minskar generellt, både hos vuxna och hos barn. Enligt forskningen har dessutom andelen starka läsare minskat tydligt mellan 2001 och 2006 (PIRLS, 2007a). Vi har funderat på om de nya medierna, så som dator, Internet, tv- och datorspel, tillsammans med TV, film och musik som räknas till de traditionella medierna, har gjort att barns läsning av längre texter har minskat. Med längre texter menar vi skönlitteratur, faktatexter, och tidningar i tryckt form. Vi menar även att faktatexter och tidningar i elektronisk form kan räknas som en längre text.

I läroplanen, *Lpo94*, står följande:

Skolan ansvarar för att varje elev efter avslutad grundskola: behärskar det svenska språket och kan lyssna och läsa aktivt och kan uttrycka idéer och tankar i tal och skrift.

Det står vidare att skolan ansvarar för att eleverna:

har kunskaper om medierna och dess roll, att de ska kunna använda informationsteknik som ett verktyg för kunskapssökande och lärande (Lpo 94, 2006).

TV-tittande och de nya medierna har länge ställts i motsatsförhållande till läsning och skönlitteratur och anklagats för att ta tid från läsning av litteratur och göra barnen sämre språkligt (Johnsson-Smaragdi & Jönsson, 2006). Idag har majoriteten av unga i Sverige tillgång till dator och hälften av alla barn i åldern 10-18 har även egen dator hemma (SCB 2010:239). Vi bestämde oss för att undersöka detta ämne närmare i vårt examensarbete och i en empirisk undersökning ta reda på hur barns läsning och medievanor kan se ut idag.

Som blivande lärare i språk har vi en önskan om att eleverna själva ska vilja läsa. Vi upplever, precis som Magnus Persson (2000) beskriver i sin bok *Populärkulturen och skolan*,

problematiken att förena kunskapen om barnens kultur med undervisningen. I kunskapsöversikten *Vad händer med läsningen?* (2007b) konstateras vidare att det förekommer en svårighet att välja litteratur till eleverna som matchar deras intresse och läsförmåga. Det är därför viktigt, menar vi, för alla lärare att känna till elevernas fritidsintressen för att förstå deras vardag och för att lättare nå ut till dem i undervisningen.

Vi har gjort en kvantitativ och kvalitativ undersökning av barns läs- och medievanor i årskurs 3 och årskurs 5. Det finns en del forskning om pojkars respektive flickors läsning, men vi har valt att inte fokusera på detta i vår undersökning, utan istället se på barns läsning och medievanor i helhet. Vår förhoppning är att vår undersökning ska ge fördjupad kunskap om barns läsning på fritiden, men också om deras medievanor. Vi vill även bidra till en fortsatt diskussion om de nya mediernas roll för de unga och för oss som lärare.

2 Syfte och frågeställningar

Syftet med vår undersökning är att få fördjupad kunskap om hur barns användning av litteratur och medier ser ut idag när de nya medierna tar allt mer plats i deras liv. Mot bakgrund av att läsning och läsförmågan hos barnen tenderar att minska har vi saknat undersökningar med kvalitativa intervjuer som även tar upp barns medievanor. Vi har följande frågeställningar:

- Vad läser barnen på sin fritid?
- Varför väljer barnen att läsa?
- Vilka medier använder barnen?
- Hur påverkar barnens medieanvändning deras läsning av längre texter?

3 Litteratur och forskning

I det här kapitlet kommer vi att ta upp den litteratur och forskning vi anser är relevant för vår undersökning. Kapitlet är uppdelat i flera underrubriker. Först presenteras statistik om barns läs- och medievanor för att få en bakgrund, därefter fortsätter det med forskning kring läsning och populärkultur. Kapitlet innehåller ett avsnitt om erfarenhetspedagogik eftersom vi tar upp detta i den avslutande diskussionen kring pedagogiskt ställningstagande utifrån vår undersökning. Sist presenterar vi de särskilda analytiska begrepp som blir aktuella i vår analys.

3.1 Barns läsning i statistik

Enligt mätningar som gjorts kring barns och ungas läs- och medievanor och som Nordicom och SOM-institutet presenterar i *Bokläsning i den digitala tidsåldern* (Nordicom, 2004), kan vi läsa att medieanvändningen utgör hälften av vår fria tid, och att det är främst TV som dominerar den. Vidare kan vi läsa i undersökningen att läsningen har minskat hos ungdomarna med ca femton min/dag, samtidigt som användningen av Internet har ökat med ca tio min/dag under en tjugofemårsperiod (Nordicom, 2004). Undersökningen visar även att ca 35 % av befolkningen läste varje dag år 2003 och flickor i åldern 9-17 år var de som läste mest (Nordicom, 2004). Några år har gått sedan dess och man kan ställa frågan om siffrorna skulle se lika ut idag, år 2010? Vi kan också konstatera i vår egen undersökning att flickor var de som läste mest och det återkommer vi till i analysen.

I den internationella studien, *PIRLS, Progress in reading literacy study*, undersöktes barns läsförmåga i årskurs 4 och hur den förändrats mellan 2001 och 2006 (PIRLS, 2007a). Läsförmågan benämns i den studien innehålla tre komponenter: korrekt avkodning (ej studerat i PIRLS), läsförståelse samt intresset för läsning. I studien från år 2006 låg Sveriges fjärdeklassare relativt bra till internationellt sett, men hade ändå sämre resultat jämfört med

undersökningen från 2001. De barn med bäst läsförmåga, de så kallade starka läsarna, var de som läste längre texter, som berättelser och sakprosa. Det var också här, i gruppen med starka läsare, som Skolverket såg en försämring avseende läsförmågan. Caroline Liberg (2010) förklarade under en föreläsning i Göteborg vad som försämrats och det var bland annat att kunna läsa mellan raderna, kunna dra avancerade slutsatser och att förstå metaforer. I *PIRLS* nämns även att de barn som enbart läser och skriver kortare texter, t.ex. SMS och spelar TV- eller datorspel frekvent, också hade sämre läsresultat. De som läste textremsan på TV eller läste och skrev SMS hade vidare ett något bättre resultat än de som inte läste alls (*PIRLS* 2007a). Således kan det finnas ett samband mellan läsförmåga och de sorters texter barnen möter både i skolan och på fritiden.

I en artikel i *Scandinavian journal of educational research* presenterades en långtidsstudie över ungdomars läsning och författarna undersökte här om de nya medierna och rörliga bilder hade ersatt intresset för läsning av tryckta texter (Johnsson-Smaragdi & Jönsson, 2006). Författarna menade att det går att bli en god läsare utan att läsa skönlitteratur, till exempel genom att läsa dagstidningar, serietidningar och medietexter (Johnsson-Smaragdi & Jönsson, 2006). Enligt artikeln hade gruppen tonåringar som läste en gång i veckan eller mer sällan, ökat från 25 % år 1990 till 46 % 2002. Dock konstaterades, att bland så kallade "läsare" hade tiden de ägnade åt läsning ökat något trots konkurrensen från övriga medier. Vidare går det att utläsa i artikeln att den grupp som aldrig läste böcker på sin fritid också hade ökat. Författarna menade även att den tid som barn ägnade sig åt att läsa böcker var väsentligt mindre än den tid som används för att se TV och använda andra medier. De kunde inte tydligt se att de nya medierna skulle ha tagit över själva bokläsningen. Men det konstaterades att de som såg väldigt mycket på TV oftare var icke-läsare och de som inte såg mycket på TV, sannolikt läste mer. Förklaringarna borde istället sökas i hemförhållanden och i skolundervisningen menade författarna. I Johnsson-Smaragdi och Jönssons studie (2006) lades vikt vid genus och socialgrupp i resonemanget kring läsning av skönlitteratur, något vi valde att inte fördjupa oss i med vår undersökning. Siffrorna i undersökningen är från 2002, och det är troligt att dessa har förändrats under de åtta år som gått sedan undersökningen gjordes.

Att litteraturen har fått konkurrens av nya medier råder ingen tvekan om. Vi lever idag i ett medie- och konsumtionssamhälle där boken har tappat den självklara status den en gång haft (Heith, 2006). Det har uppkommit nya former av texter genom intåget av nya medier, till exempel finns det elektroniska böcker. Där finns även fakta av olika slag och många publiceringar finns att finna via Internet. Heith (2006) menar att dessa texter läses genom att

klicka sig fram via länkar och inte från början till slut som med en bok. Detta gör att läsupplevelsen kan se väldigt olika ut för olika personer, men även olika från gång till gång (Heith, 2006).

Per Fröjd (2005), läsforskare vid Göteborgs universitet, beskriver i sin avhandling *Att läsa och förstå svenska* att datoranvändning innebär en jakt på snabba belöningar som inte är läs- skriv- eller språkutvecklande. Han menar vidare att det finns en övertro på datorns förmåga att skapa färdigheter – de som läser dåligt sedan tidigare läser på liknande vis även på datorn. Han skiljer dock på olika typer av datoranvändande. Datorspel benämns som en ”lägre” form av datorbruk. Istället lär vi oss allra bäst i ett fysiskt och socialt sammanhang (Fröjd, 2005). Forskning kring barns läsning av olika slags texter, liksom deras användning av nya medier verkar inte finnas i så stor utsträckning. Det är dessutom ett område i ständig utveckling. Det är några anledningar till att vi valde att undersöka en del av ämnet i vårt examensarbete.

I *PIRLS* (2007a) konstateras att intresset för läsning på fritiden minskar, både bland barn och vuxna. Det pekas på att god läskunnighet är väsentligt både för individen och för samhällets utveckling. I rapporten ställs också frågan varför utvecklingen av barns läsförmåga är negativ och man konstaterar att det är en komplex fråga med många komponenter som är värd att utreda vidare (PIRLS, 2007a). Vi menar att resultaten i de olika undersökningarna kan skilja sig något åt beroende på vilka grupper som undersöktes.

Vi kan konstatera att de resultat som tidigare forskning visar på, stämmer väl överens med hur det har sett ut på våra VFT-skolor. Det vi har sett i vår egen undersökning är att mycket läsintresserade elever finns, men de är inte så många. Med läsintresserade elever menar vi elever som själva väljer att läsa längre texter, antingen i bokform eller elektroniskt. Den stora gruppen är de elever som använder både litteratur och medier på fritiden, vilket vi återkommer till i vår analys.

3.2 Läsning och populärkultur

Persson (2007) redogör för svaren på frågan varför man ska läsa litteratur i sin bok *Varför läsa litteratur?* Han menar där att svaren på den frågan är många, men att några exempel är för att litteratur underhåller oss, att vi genom läsning lär oss det korrekta språket och för att vi tillägnar oss olika kunskaper. Persson (2007) menar också att tiderna förändrats och så även synen på litteraturläsning, då främst genom att vi idag lever i ett postmodernt samhälle där

litteraturen inte har samma självklara plats som den en gång har haft. Det kan vi se genom de oändligt många olika litteraturkampanjer som anordnas i världen, anser Persson (2007).

Anette Årheim (2009) menar att ett argument som lyfts fram för att främja läsning av skönlitteratur är att läsningen är personlighetsutvecklande. Därmed ökar chansen för att läsande personer genom de erfarenheter som en skönlitterär bok ger, kan bli mer öppna i sina föreställningar kring det som är främmande. Hon ställer sig frågan om nya medier som film och dataspel också kan utveckla denna förmåga som skönlitteraturen kan. I sin undersökning såg Årheim vissa förändringar kring läsvanorna hos ungdomarna, samtidigt som deras medievanor inte förändrades nämnvärt (Årheim, 2009). Hon menar istället att många unga använder nya medier ihop med annat, exempelvis lyssnar på musik, samtidigt som de läser en bok (Årheim, 2009). Både Persson och Årheim konstaterar alltså att litteraturläsning har fått en ändrad ställning i samhället, samtidigt som båda framhäver skönlitteraturens fördelar. Årheim vågar sig dock på frågan om moderna medier kan ge samma kunskaper som litteratur.

Persson ger en definition av begreppet *populärkultur* i sin bok *Populärkulturen och skolan* (2000). Han menar att begreppet inte är helt enkelt att beskriva, men att de flesta ändå kan definiera vilka medier som hör till den här kategorin. Som exempel ges såpoperor, serietidningar och rockmusik (Persson, 2000). Han använder sig av ytterligare en definition av populärkultur och det är att medier och populärkultur ofta anses vara samma sak (Persson, 2000). Ser man på populärkultur ur det perspektivet, så faller flera medier under samma kategori, även film och datoranvändning.

Ofta kopplas populärkulturen ihop med det som kan kallas *lågkultur*, som inte anses vara fint nog åt alla jämfört med *högkulturen* som inte alla får tillträde till (Persson, 2000). Skolan har tidigare haft till uppgift att förmedla den fina kulturen till eleverna och på så sätt hålla populärkulturen utanför skolans ramar. Först under 1960-talet togs de första stapplande stegen mot att släppa in populärkulturen i skolan, visserligen i syfte att lära eleverna skillnaden på hög- och lågkultur (Persson, 2000). Persson påpekar att även om skolor i vissa fall försöker släppa in populärkulturen i skolan, är det svårt att förena teori och praktik kring de nya medierna. Han menar att populärkulturen och elevernas intressen i dessa medier måste respekteras och tas på allvar, och dessutom genom en arbetsform som både utmanar och problematiserar utan att för den sakens skull bli kritiserande (Persson, 2000). Vi håller med och menar att det måste finnas möjligheter att använda populärkulturen, men inte bara för innehållets skull utan också på ett sätt som ger eleverna de insikter och kunskaper som läroplanen förespråkar.

Carina Fast (2007) skriver i sin avhandling, *Sju barn lär sig läsa* om just mötet mellan skolkulturen och populärkulturen som barnen möter hemma. Hon menar att det är både sociala och kulturella aspekter som påverkar barnens textorienterade aktiviteter. Fast (2007) påpekar att barnen möter en mängd olika texter i sin hemmiljö, så som reklam, skyltar, böcker, TV-spel med mera, och att dessa möten sker i ett meningsfullt sammanhang. Genom dessa olika möten med texter och med föräldrarna som förebilder, kan barnen så småningom mentalt träda in i *De läskunnigas förening*. Det begreppet kommer från Frank Smith (2000). Med det menar han att barnen blir medlemmar i en grupp, där den gemensamma faktorn är att alla använder sig av skriftspråket. De mer erfarna hjälper de mindre erfarna medlemmarna att läsa och skriva. Båda parter tar för givet att de mindre erfarna kommer att bli lika som de mer erfarna medlemmarna, alltså läskunniga (Smith, 2000). Begreppet blir senare aktuellt i vår analys där vi använder det dels ihop med en gemensam *litteraturkanon* och dels ihop med spelanvändning där vi också kunnat se samma sorts förening.

3.3 Erfarenhetspedagogik

Erfarenhetspedagogik är ett begrepp vi väljer att ta med eftersom det hör ihop med hur en lärare kan arbeta med de olika medierna vi diskuterar i uppsatsen. Tankarna kring ett erfarenhetspedagogiskt arbetssätt presenteras i diskussionen.

Lars-Göran Malmgren (1996) delar upp svenskämnet i tre ämneskonceptioner, *svenska som färdighetsämne*, *svenska som ett litteraturhistoriskt bildningsämne* och *svenska som ett erfarenhetspedagogiskt ämne*. I svenska som ämne ingår bland annat litteraturhistoria, grammatik och tekniska färdigheter i språket. Färdighetskonceptionen, menar Malmgren, innebär att lärarens fokus ligger på olika tekniska färdigheter som eleverna får praktisk nytta av och själva litteraturläsningen kommer i skymundan (Malmgren, 1996). I den litteraturhistoriska ämneskonceptionen, visar Malmgren på ett synsätt där fokus ligger på att ge eleverna en del av kulturarvet och det görs genom en litterär kanon som innehåller de verk och författare som anses mest värdefulla att känna till. Genom erfarenhetspedagogisk ämneskonception ges litteratur stor plats genom att undervisningen utgår från elevernas egna erfarenheter och fokus ligger på att sätta ämnet i ett sammanhang som är relevant för elevernas kunskapssökande (Malmgren, 1996). Skillnaden mellan svenska som bildningsämne och som erfarenhetspedagogiskt ämne ligger i att den förstnämnda har fokus

på själva litteraturen i sig. I den senare ligger fokus på själva innehållet i litteraturen, det utgår från elevernas egna erfarenheter och det görs reflektioner mellan litteraturen och eleverna själva (Malmgren, 1996).

Smith (2000) tar upp vikten av *förförståelse* för det barnen ska läsa. Det innebär att barnen har en förståelse och erfarenhet av ämnet eller texten före läsningen. I ett sådant fall när eleverna känner igen till exempel ord eller sammanhang blir läsningen mer avkopplande och texten blir lättare att ta till sig (Smith, 2000). Lärare har en viktig roll för barns förförståelse av de texter de möter i skolan. Genom samtal kring texterna kan läsningen underlättas. Många gånger kan en bok läsas från början till slut av en elev i skolan utan att elevens förförståelse medtas i processen.

Heith (2006) talar om en kunskapssyn som förändras, från att ha varit statisk där det bara finns ett rätt svar och ett sätt att lära sig på, till en kunskapssyn som ”/.../innebär att kunskap uppfattas som en relation mellan människan och världen” (s. 31). Den senare kunskapssynen påminner om Malmgrens erfarenhetspedagogiska synsätt, genom att man ser till individen, vilka erfarenheter personen har med sig i ”ryggsäcken” och att dessa erfarenheter ser olika ut beroende på personens ålder, kön och sociala bakgrund (Heith, 2006). Hon skriver att ”erfarenhetspedagogiken fick genomslag på 1970-talet” (s. 122) och som tidigare nämnts betyder det att undervisningen utgår från elevernas egna erfarenheter och att dessa respekteras. Hon menar att utifrån den erfarenhetsbaserade synen på kunskap borde lärarna kunna undervisa även med utgångspunkt i populärkulturen (Heith, 2006).

Både Malmgren (1996) och Heith (2006) har ett synsätt som tyder på att de förespråkar ett erfarenhetspedagogiskt arbetssätt. Heith inkluderar således även populärkultur. Anledningen till att detta inte direkt återfinns i Malmgrens böcker kan vara att de är skrivna tidigare och att medierna inte då hade den ställning de har idag. Slutligen påstår även Heith att erfarenhetspedagogiken har fått genomslag i skolorna, något som Malmgren inte tar upp. Funderingar som dykt upp hos oss är om erfarenhetspedagogiken verkligen har slagit igenom i skolorna och i så fall hur, vilket vi återkommer till i vår analys.

3.4 Analytiska begrepp

Vi har haft ett *induktivt* arbetssätt, en metod som Pål Repstad (1999) tar upp och beskriver. Genom detta angreppssätt är det själva förekomsten i materialet, d.v.s. intervjuvaren, som

blir utgångspunkt för tematiseringen och analysen av resultatet. De begrepp som blev användbara för oss är *populärkultur*, *de läskunnigas förening*, *litteraturkanon* samt *förförståelse*. Barnen i våra intervjuer pratade särskilt mycket om sina dataspel och det som lästes tillhörde i många fall det som brukar kategoriseras som populärkultur. Därför blir populärkultur som begrepp naturligt i vårt arbete för att beskriva barns preferenser av medier. Smiths (2000) begrepp *de läskunnigas förening* blir aktuellt då vi upptäckt att barnen skapar sig en gemenskap genom litteraturen och genom medieanvändningen. Genom att tillägna sig samma erfarenheter som sina kompisar blir de således deltagare i dessa slags föreningar som i vårt fall alltså inte enbart berör läskunnighet utan också en gemensam litterär bas, *litteraturkanon*. *Förförståelse* av texter kan vi även se har betydelse för barnens val av litteratur.

4 Metod

Vi har valt metoderna *kvantitativ* enkätundersökning i kombination med *kvalitativa* intervjuer, eftersom det är dessa metoder som passade bäst för undersökningen vi ville göra. Enkäten ligger främst till grund för urvalet av personer att intervjua, men också för att få en överblick och möjlighet till kvantitativt resultat till frågeställningarna.

Fördelen med en enkätundersökning är att det blir ett stort underlag på kort tid (Ejlertson, 1996.) Nackdelen är att forskaren inte kan be om förtydliganden, men som komplement till enkäterna har vi våra intervjuer där det kunde ställas fler frågor och gavs en möjlighet till djupare svar. Steinar Kvale (1997) menar att den kvalitativa intervjun är en kraftfull metod för att erhålla kunskap om människors beteenden och upplevelser. Det är denna metod vi även stödjer oss på för att få kunskap om barnens läsvanor och medieanvändning.

4.1 Bakgrund

Två skolor har valts ut för denna undersökning. Den ena skolan är belägen i ett område med både villor och hyreshus. Skolan finns i en stad i södra Sverige med drygt 25000 invånare. Den andra skolan ligger i ett villaområde i en sydsvensk stad med drygt 17000 invånare. Eleverna för vår undersökning går i årskurs 3 och årskurs 5. Sammanlagt har undersökningen utförts i fem klasser. Skolorna är inte valda för att göra en jämförelse och har inte heller stora olikheter i upptagningsområde. Tilläggas bör att ingen av de valda skolorna har stora grupper med andraspråkselever. Troligen skulle resultatet då se annorlunda ut, både gällande medieanvändning och val av litteratur. Andraspråkselever har troligen inte samma läserfarenheter som svenska elever, dels på grund av språket men även genom kulturella skillnader.

4.2 Forskningsetiska principer

Vi har följt forskningsetiska principer inom humanistisk och samhällsvetenskaplig forskning. Dessa är hämtade från Vetenskapsrådets publikationsservice på Internet (Vetenskapsrådet, 2002). *Informationskravet* innebär att de tilltänkta informanterna blir informerade om syftet med undersökningen, att de deltar frivilligt och har rätt att avbryta sitt deltagande. *Samtyckeskravet* innebär att informanterna ger sitt godkännande att delta. Om deltagarna dessutom är barn behövs även vårdnadshavarens tillstånd. *Konfidentialitetskravet* innebär att alla deltagare förblir anonyma och att allt material sparas på ett säkert sätt. *Nyttjandekravet*, till sist, innebär att materialet endast får användas i forskningssyfte (Vetenskapsrådet, 2002).

Enligt samtyckeskravet och informationskravet lämnades en samtyckesblankett ut som elevernas föräldrar fått skriva under. På denna blankett har vi informerat om syftet med forskningen och bett om tillåtelse att intervjua deras barn. Sammanlagt kom 75 av totalt 101 samtyckesblanketter in. Fyra svarade nej.

Före intervjuerna har eleverna ännu en gång tillfrågats om de ville delta. Vi har varit noggranna med att före intervjun förklara vår uppgift och syftet med forskningen samt informera om elevernas anonymitet. De har även fått lov att ställa frågor och haft möjlighet att avbryta sitt deltagande när som helst. Konfidentialitetskravet har följts genom att låta de intervjuade eleverna få välja sina egna namn, vilket några elever överlät till oss att göra. Skolornas namn anges ej, utan benämns som skola 1 och 2. Enligt nyttjandekravet har uppgifterna endast behandlats i enlighet med forskningens syfte.

4.3 Enkät

Totalt har 98 enkäter delats ut, 59 till årskurs 5 och 39 till årskurs 3. Antal flickor i undersökningen var 38 och pojkarna 60. En elev avböjde att fylla i frågorna. Två elever var frånvarande vid tillfället.

Enkäterna (bilaga 1) har varit underlag för urvalet av intervjupersoner. Frågorna var upplagda så att eleverna först fick svara på frågor angående läsning och sedan kring deras medievanor. Frågorna var medvetet formulerade korta och enkla med färdiga svarsalternativ, så kallade *strukturerade* frågor som Jan Trost (2005) kallar dem. På ett par frågor har barnen själva fått skriva fritt om vad de gör på sin fritid och på vad de läser för någonting. Denna typ

av frågor kallar Trost (2005) för *öppna eller icke-strukturerade*. Vi valde att endast ha ett fåtal öppna frågor, eftersom Trost (2005) menar att sådana är svårhanterliga och ofta behöver följdfrågor för att ge någon användbar information.

Enkäterna har delats ut under en och samma vecka, i respektive klassrum efter samtycke med lärare. I de fall vi haft möjlighet att närvara har vi gjort det. Barnen har haft möjlighet att ställa frågor till oss, alternativt till en lärare vid utförandet. Efter avvägning valde vi att efterfråga elevernas namn på enkäterna, enbart för att sedan kunna välja ut intervjupersoner. Enkätsvaren har sedan förts in i ett exeldokument för att kunna sammanställas till statistik. Enkätresultaten åskådliggörs med hjälp av diagram och en tabell. Att använda sig av tabeller och diagram är något som Jarl Backman (2008) framhäver och rekommenderar i sin bok *Rapporter och uppsatser*.

4.4 Kvalitativa Intervjuer

Efter insamling och genomgång av enkäterna har vi gemensamt valt ut sammanlagt 12 elever för intervjuer. Eleverna har överlag varit positiva till att intervjuas, så valet av barn vållade inga bekymmer. Treorna intervjuades för sig och femmorna för sig. Intervjuerna varade mellan sex och femton minuter och gick att genomföra i lugn och ro. I något fall har det varit under tidspress på grund av att läraren inte ville att eleverna skulle missa lektionen. Vi valde att utföra intervjuerna i par i de flesta fallen. Intervjuer i par kan innebära att eleverna kan komma att påverkas av varandra, men samtidigt blir en del barn mindre blyga när de har en kamrat med sig. Trost (2005) menar att intervjuer i grupp kan vara bra då informanterna kan ta del av varandras tankar och samtalet kan bli mer utvecklat. 2-3 elever i varje klass har valts ut till intervjuerna. Vi ville inte ha större grupper än så, med risk för att intervjuerna då hade blivit ofokuserade.

Intervjuerna är halvstrukturerade i sin form. Som grund för intervjuerna har en gemensam intervjuguide (bilaga 2) lagts fram, för att likrikta intervjuerna, då de genomförts av olika intervjuare. Vi är dock medvetna om vikten att vara flexibla i intervjusituationen som Repstad (1999) rekommenderar. Följdfrågorna har anpassats efter de svar som barnen gav. Då präglas intervjuerna automatiskt av de ämnen som kom upp. Detta för att få ett så levande samtal som möjligt och ge informanterna största möjliga utrymme.

Intervjuerna har genomförts med hjälp av både en diktafon och anteckningar. Vi valde att använda diktafon eftersom det då blir lättare att hinna uppfatta barnens svar (se Trost, 2005). Som Trost (2005) även anser kan det vara bra att snarast efter intervjutillfället skriva ner egna tankar, intryck och särskilda omständigheter kring samtalet, vilket vi gjorde. Transkribering har utförts snarast efter intervjutillfällena och består av sammanlagt 25 datorskrivna sidor. Vi har gjort en talspråkstranskribering där tre punkter markerar att informanten eller intervjuaren gör en paus. Tre punkter inom två [tecken påvisar att text har uteslutits i redovisningen, eftersom den inte var relevant i sammanhanget.

4.5 Urval

En del elever tyckte att det var besvärligt att fylla i enkäten, men de flesta ville bli intervjuade. Intervjuerna genomfördes med två informanter i taget, med undantag för en intervju som bestod av tre pojkar och en intervju som utfördes med en elev ensam.

Vi har försökt att få med både flickor och pojkar, men svaren på enkäterna har främst styrt urvalet. De elever som skrivit omfattande kändes intressanta och förhoppningen var att även dessa hade mycket att berätta. Elever som har givit annorlunda eller intressant svar på något vis i enkätsvaren var också intressanta. Vi motiverar nedan ytterligare varför vi valt dessa personer. Repstad (1999) menar att det i kvalitativa intervjuer är viktigt att jämföra information från olika personer, för att kunna få med flera aspekter. Vi har därför försökt att sprida urvalet på så sätt att vi försökt att få med elever som delvis svarat olika på enkäterna. Fem flickor och sju pojkar intervjuades:

Intervju med Niklas, årskurs 3, skola 1 - 100927

Niklas valde vi eftersom han hade svarat i enkäten att han inte läser. Han hade även svarat att han använde nya medier ganska ofta. Vi valde att intervju Niklas ensam, eftersom våra andra val på den skolan hade fallit på elever som läser på sin fritid. Niklas var blyg under intervjun och talade tyst.

Intervju med Casper och Sandra, årskurs 3, skola 1 - 100927

Dessa två elever valdes utifrån att de idrottade mycket, tyckte det var roligt att läsa och även använde nya medier. De intervjuades ihop, efter att ha frågat deras klasslärare om råd. Båda

var positiva inför intervjun. Casper var tystlåten men svarade gärna på frågorna. Sandra var mer pratglad.

Intervju med Petra och Olof, årskurs 5, skola 1 - 100927

Det här var två elever som både idrottade och använde medier, men även tyckte om att läsa ibland. Valet föll på dem på grund av bokförslagen de angett i enkäten. De skrev att de läste *Harry Potter* och *Twilight*, vilket får ses som ganska avancerade böcker att läsa. Petra var lite blyg under intervjun, svarade fåordigt och tyst, medan Olof hade ögonkontakt och funderade innan han svarade.

Intervju med Annica och Sofia, årskurs 5, skola 1 - 100927

Vårt första val föll på en elev som hade svarat att hon bloggade mycket, men eftersom hon var frånvarande när intervjuerna skulle genomföras föll valet på dessa två flickorna. De intervjuades ihop. Båda läste avancerade böcker som *Twilight* och böcker av Henning Mankell. Det visade sig sedan under intervjun att dessa flickor också bloggade. Båda var positiva till intervjun.

Intervju med Molly och Noah, årskurs 3 Skola 2– 100927

Molly valdes för att hon var den flicka som i enkäten utförligast berättat om både läsning och fritidsintressen. Noah var intressant tyckte vi, eftersom han skrivit att han läste engelska och nämnt engelska böcker. Vi hade en annan pojke vi hade tänkt intervju, men det slumpade sig så att han vid det specifika tillfället inte var kvar i skolan och vi tog Noah som reserv. Båda barnen var entusiastiska inför intervjun och verkade tycka det var kul.

Intervju med Erik, Ian och WW (Eric WarWalker), årskurs 5 Skola 2- 101001

Dessa tre pojkar hade svarat att de spelade mycket datorspel. De blev mycket glada för att bli intervjuade. Eric WarWalker är ett namn en av pojkarna har i ett datorspel. Vi justerade deras pseudonymer en aning för att det skulle bli lättare att skriva i arbetet. Denna sista intervju blev något stressig. Det var ganska svårt att få utförliga svar av pojkarna, men även korta svar kan säga mycket.

5 Resultat

I det här kapitlet redovisas resultaten av undersökningen. Resultatdelen är uppdelad i två delar, enkätresultat och intervjuresultat, detta för att underlätta läsningen. Först redovisas enkätresultaten och därefter redovisas intervjuresultaten. Flertalet underrubriker används i varje resultatdel för att underlätta läsningen ytterligare.

5.1 Enkätresultat

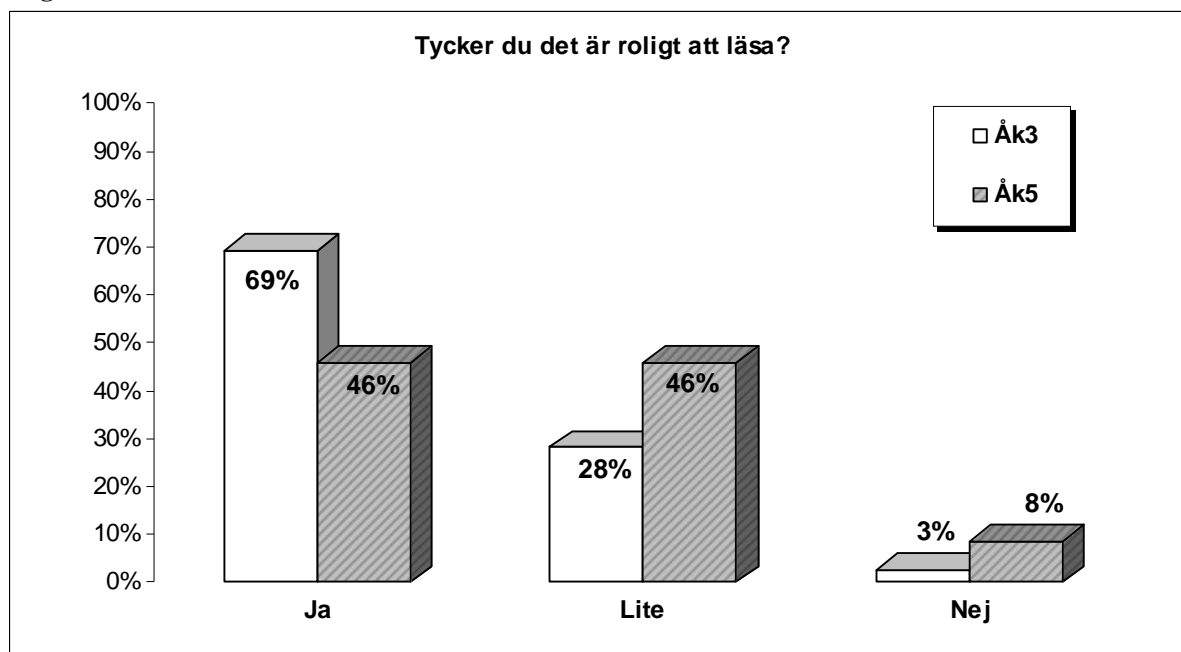
Syftet med att använda enkäterna var dels att få en överblick över hur användandet av litteratur och medier ser ut hos barn i åldern 9-12 år, dels att använda som underlag när de elever som skulle intervjuas valdes ut. Sammanlagt delades 98 enkäter ut fördelat på två klasser i årskurs 3 och till tre klasser i årskurs 5 i två olika skolor i två olika kommuner.

5.1.1 Läsning

I den första delen av enkäten fanns frågor som behandlade elevernas läsvanor. Vi frågade om deras läsglädje, hur ofta eleverna läser och vad eleverna väljer att läsa. Vi har valt att på vissa frågor inte göra några skillnader på läsning i skolan respektive på fritiden. Vissa böcker och tidningar läser eleverna kanske bara på fritiden och vissa bara i skolan, så när frågan om vilka böcker eleverna läste var det lättare för eleverna att inte dela upp svaren, ansåg vi.

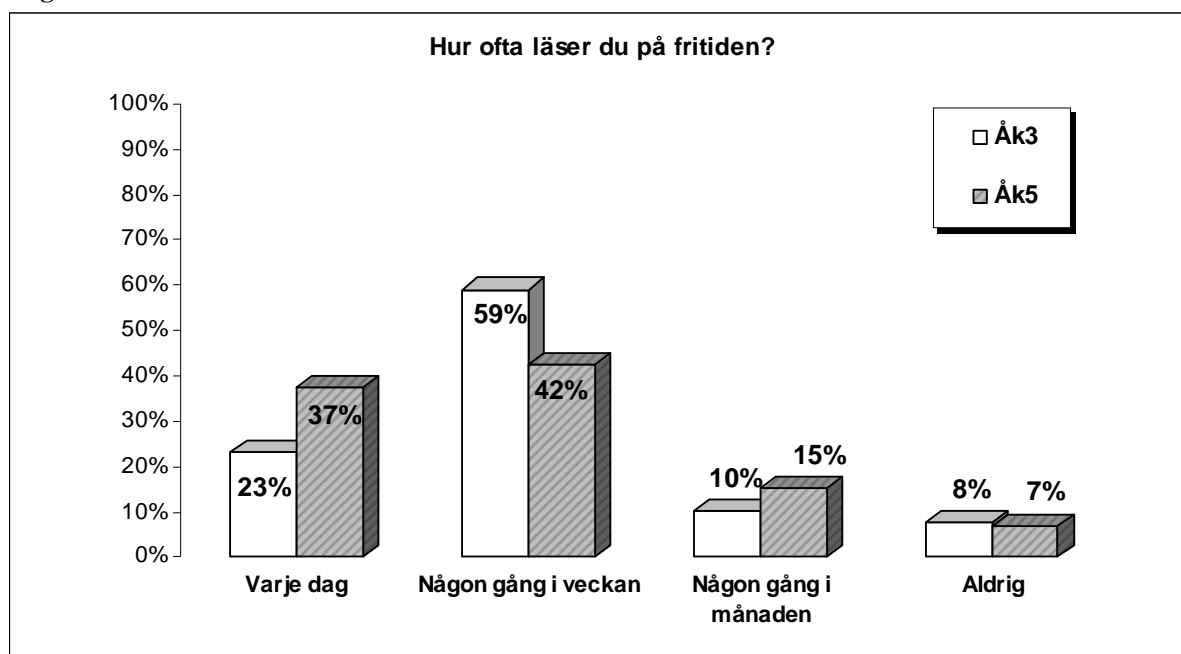
På frågan om eleverna tyckte det var roligt att läsa, kan vi utläsa i diagram 1 att 69 % av eleverna i årskurs 3 och 46 % av eleverna i årskurs 5 tycker det är roligt att läsa. Vi kan också se att läsglädjen är något mindre i årskurs 5 jämfört med årskurs 3. Det är bara 3 % i årskurs 3 och 8 % i årskurs 5 som säger att de inte tycker om att läsa.

Diagram 1

På frågan om hur ofta eleverna läste på sin fritid, svarade majoriteten av eleverna att de läser någon gång i veckan, vilket visas i diagram 2. 59 % av eleverna i årskurs 3 läser någon gång i veckan. I årskurs 5 är det 37 % av eleverna som läser varje dag och 42 % som läser någon gång i veckan. Skillnaden på varje dag och någon gång i veckan är alltså inte så stor i årskurs 5. Vi kan också se att det är 8 % i årskurs 3 och 7 % i årskurs 5 som har svarat att de aldrig läser på fritiden.

Diagram 2

Vi ställde även frågan vad eleverna valde att läsa oavsett om det var hemma eller i skolan. Här visade det sig att eleverna i skola 2, årskurs 3 svarade mer utförligt på frågan och angav både titlar och författare. Eleverna i årskurs 5 angav mer spridda och korta svar. I skola 1 blev förhållandet det motsatta: Årskurs 3 svarade kortfattat och årskurs 5 svarade mer utförligt. I årskurs 5 angav några elever att de även läste *bloggar* och skrev egna *bloggar*. I tabellerna nedan kan vi se att Lasse Maja, Harry Potter, Vargbröder och Twilight är populära böcker.

Bokval årskurs 3

	Serie tidning	Dags tidning	Lasse Maja	Harry Potter	Fakta böcker	Sigge böcker	Skräck böcker	Kitty böcker	Övriga
Skola 1	3	-	4	2	5	2	-	1	4
Skola 2	8	2	2	1	1	-	1	-	2

Bokval årskurs 5

	Henning Mankell	Fröken Europa	Twilight	Vargbröder	Fem böcker	Kitty böcker	Fakta böcker	Fakta tidning
Skola 1	3	2	4	5	2	2	2	2
Skola 2	-	-	-	1	-	-	1	-

	Serie tidning	Lasse Maja	Harry Potter	Blogg	Vampyr böcker	Fantasy	Övrigt
Skola 1	3	2	2	1	-	-	9
Skola 2	1	-	1	-	1	1	8

5.1.2 Medievanor

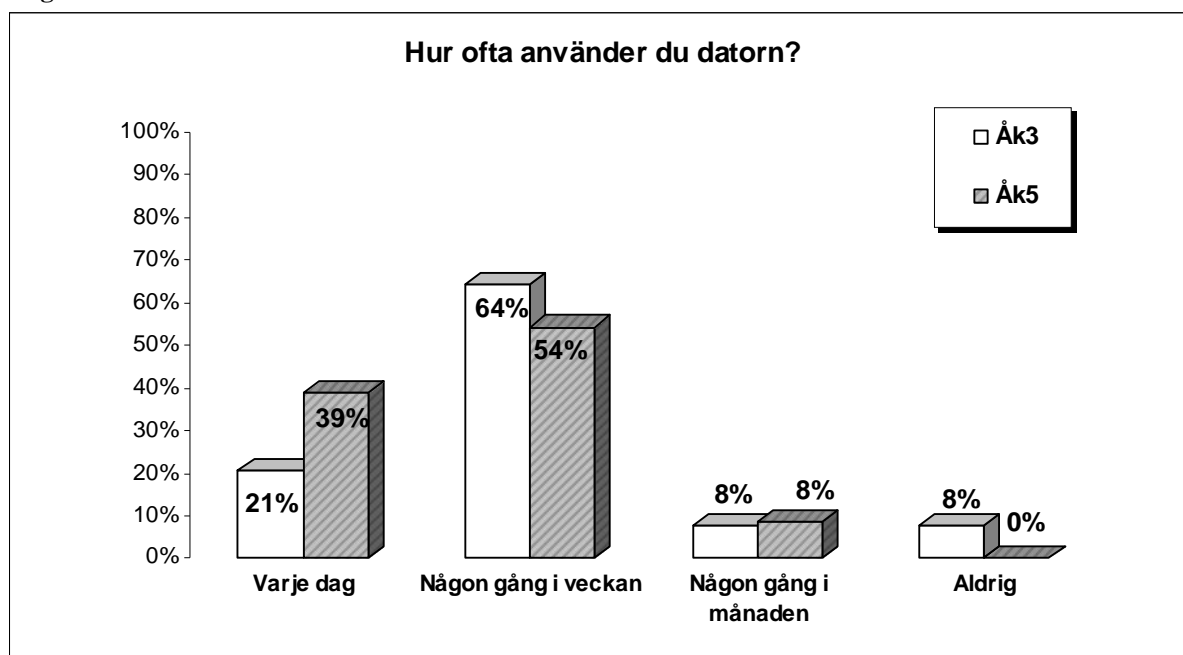
Andra delen av enkäten innehöll frågor som rörde elevernas medievanor. Dels om de använder dator, tittar på tv eller film, dels om de spelar TV- eller datorspel. Frågan var då kring hur ofta eleverna använder sig av dessa medier. Av svaren framkom att de flesta elever använder flera av medierna.

Som visas i diagram 3, angav flest elever att de använder datorn någon gång i veckan. 64% av eleverna i årskurs 3 använder datorn någon gång i veckan. Endast 21 % av eleverna i årskurs 3 använder datorn varje dag. I årskurs 5 har det dagliga datoranvändandet uppnått

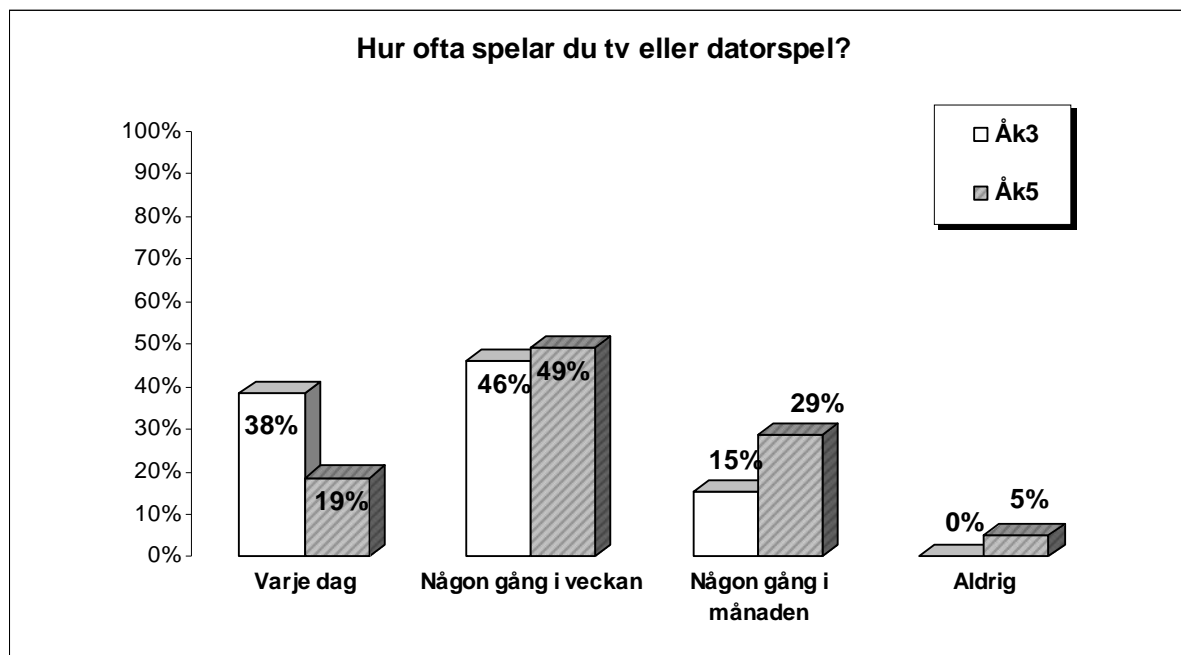
39 % och andelen som använder datorn några gånger i veckan är 54 %. Något förvånande kan tyckas att det är 8 % i åk 3 som aldrig använder datorn.

Diagram 3

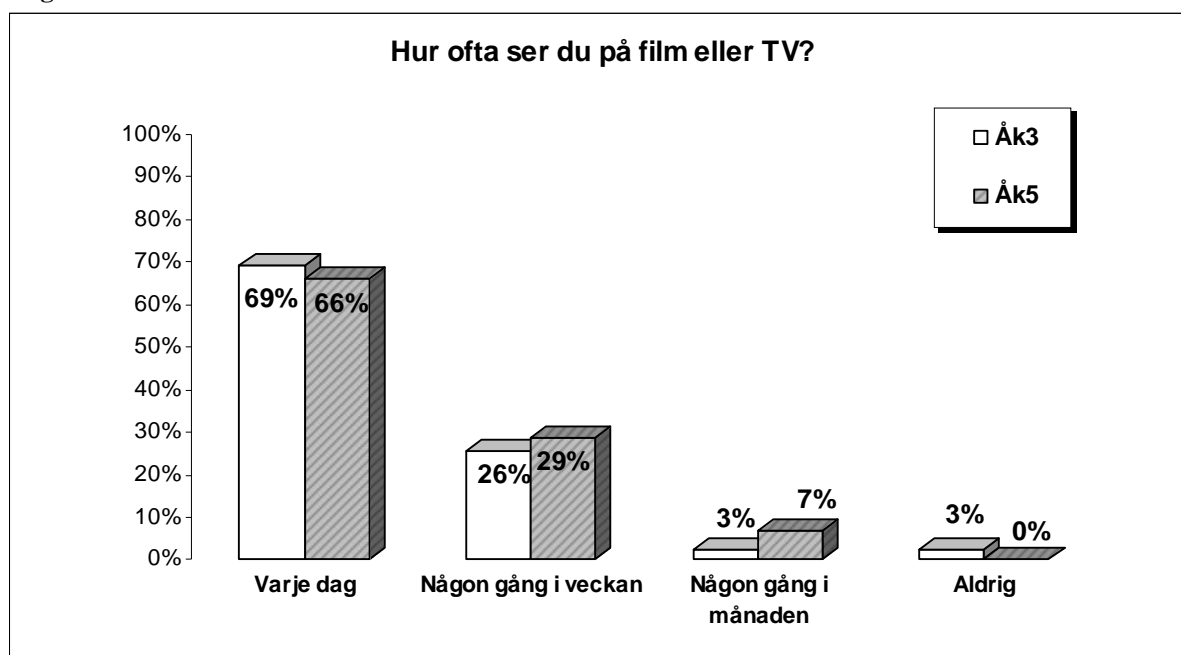
I diagram 4, visas hur ofta eleverna spelar någon form av spel, antingen då på TV eller på datorn. Flest elever har angett att de spelar någon gång i veckan, fördelat på 46 % i årskurs 3 och 49 % i årskurs 5. Det är 38 % av eleverna i årskurs 3 som angett att de spelar varje dag jämfört med 19 % i årskurs 5. Det bör noteras att 5 % i årskurs 5 har angett att de aldrig spelar, varken TV- eller datorspel. Överlag kan noteras att spelfrekvensen är mindre i årskurs 5.

Diagram4

TV och film är de medier som enligt undersökningen har flest användare. Majoriteten av eleverna har svarat att de tittar på tv eller film varje dag. 69 % i årskurs 3 och 66 % i årskurs 5 har angett att de tittar på TV eller film varje dag. Det kan noteras att 3 % i årskurs 3 har svarat att de aldrig ser på TV eller film. Resultatet visas i diagram 5.

Diagram 5

Överlag verkar de flesta som svarat på enkäten tycka att det är roligt att läsa. Många av eleverna läste gärna böcker som hade hög spänningsfaktor. Det var bara ett fåtal elever som

inte tyckte om att läsa alls. De allra flesta eleverna använde sig av nya medier på något sätt. Resultaten tyder på att de flesta eleverna både läser litteratur och använder sig av medier. Det ena verkar inte utesluta det andra.

5.2 Intervjuresultat

Till intervjuerna valdes sju pojkar och fem flickor ut. Som tidigare nämnts användes enkätsvaren för att välja ut informanter till intervjuerna. Fem av informanterna gick i årskurs 3 och sju stycken gick i årskurs 5. Vi valde de som hade svarat mest utförligt, eller som hade skrivit något som vi ville undersöka mer. Vi har fingerat namnen på eleverna och kommer i undersökningen således använda dessa namn.

I årskurs 3 har vi intervjuat: Molly, Noah, Niklas, Casper och Sandra.

I årskurs 5 har vi intervjuat: Petra, Olof, Annica, Sofia, Erik, Ian och WW.

En kategorisering av eleverna utifrån deras svar i intervjuerna blev möjlig efter en genomgång av svaren de gett. Vi har då valt kategorierna: *Litteraturanvändare*, *Litteratur- och Medieanvändare* och slutligen *Medieanvändare*. Dessa blev det eftersom det gick att urskilja ett antal elever som främst använde litteratur, en större grupp som använde både medier och litteratur, och slutligen några elever som endast använde nya medier. Samtliga grupper nämnde olika TV-program eller kanaler de tittade på, men eftersom vi inte kunde urskilja några särskilda grupper baserat på detta, finns inte detta heller med i någon större utsträckning i intervjuerna.

5.2.1 Litteraturanvändare

Under den här kategorin har vi valt att sätta Molly, Sofia och Annica. Dessa tre elever var de som sa sig läsa mycket på fritiden. Både för att få kunskap och för att det var roligt att läsa. Dessa elever använde också medier, men då på ett annat sätt än de elever vi valt att sätta i andra kategorier.

På frågan varför de läser, svarade en elev:

För att jag vill bli bättre på att läsa, jag tycker det är roligt att läsa och förstå. Olika böcker och om det finns något svårt ord så att jag lär mig det [...] (Ur intervju 10-09-27).

En annan elev svarade:

Ja, det är väl för att man ska ha något att göra, om man har en bra bok kan man ju inte släppa den (Ur intervju, 10-09-27).

Vad för litteratur väljer eleverna att läsa då? Sofia och Annica berättade:

Intervjuare: Jag såg att ni, ska vi se här... Fröken Europa bl a. har ni skrivit, men sen är det Twilight-serien, och Vargbröder, och du har skrivit Henning Mankell böcker.

Sofia: Mmm, dom e bra!

Intervjuare: Hur har ni hittat dom här böckerna?

Sofia: Det var min storsyster Elsa som läste dom i skolan, så berättade hon, några stycken och de verkade bra, så jag började läsa dom. Och dom var jättebra!

Annica: Sofia har ju berättat jättemycket, och hon har sagt att hon började gråta i dom, och jag älskar sorgliga böcker, så jag ville också läsa dom. Å sen så hade vi alla böckerna hemma, så för att mina storsystrar har läst dom! (Ur intervju, 10-09-27).

När flickorna i gruppen Litteraturanvändare använder datorn, blir det för att läsa, skriva och kommunicera. Molly svarade så här på frågan vad hon brukade göra på datorn:

Molly: Ibland skriver jag dagbok på datorn!

Intervjuare: Gör du det? Sparar det och så?

Molly: Ja...

Intervjuare: Aha...

Molly:[...] och ibland läser jag fakta, lite grann (Ur intervju, 10-09-27).

Annica och Sofia svarade följande på samma fråga:

Annica:[Efter fundering]... Bilddagboken och "farmerama"

[...]

Sofia: [Börjar prata samtidigt som A avslutar sin mening]. Jag brukar gå in på - ja bilddagboken och bloggar, MSN och farmerama.

Intervjuare: Okej. Bloggar sa du, har du en egen blogg?

Sofia: Ja.

Annica: Det har jag med.

Intervjuare: Vilka tror ni det är som läser era bloggar?

Sofia: Kompisar...

Annica: Ja och min mamma hon är ju lärare, och hon har visat den för sina elever, så många tjejer har gått in och kommenterat och sånt (Ur intervju, 10-09-27).

Sammanfattningsvis kan en elev som tillhör kategorin Litteraturanvändare beskrivas som en person som gärna väljer att läsa litteratur själv. De läser gärna lite längre och avancerade böcker. Nya medier använder de främst för att skriva och läsa på.

5.2.2 Litteratur- och Medieanvändare

Noah, Casper, Sandra, Petra, och Olof, är de elever som kategoriserats som både Litteratur- och Medieanvändare. De svarade också att de läser för att det är kul och för att få kunskap. Precis som i gruppen med Litteraturanvändare är det spännande böcker som är favoriter, som ”Skräckböcker” och Harry Potter.

En elev svarar på frågan när hon brukar läsa:

Ehh, asså jag brukar läsa typ när jag ska gå o lägga mig o kanske om jag inte har nåt att göra eller så (Ur intervju, 10-09-27).

En annan elev berättar vad han brukar läsa:

Jag håller just nu på med Harry Potter, med den vises sten, för Lasse Maja å så är för lätt [...] (Ur intervju, 10-09-27)

Vi ställde även en fråga om det var någon hemma som läste mycket och om någon läste högt för dem. På de frågorna svarade två av eleverna:

Sandra: Ja min mamma läser väldigt, väldigt mycket.

Intervjuare: Hon läser jättemycket?

Sandra: Mmmmm.

Casper: Mamma läser ofta när vi ska, när vi åker till Sälen. Så om inte hon kör så brukar hon läsa jättemycket, såna tjocka böcker, så hon läser också. Ja, rätt så mycket!

Intervjuare: Är det någon som brukar läsa för er hemma? Eller är det någon som har gjort det, när ni var mindre?

Sandra: Ja, när jag gick på dagis o jag skulle gå o lägga mig så läste mina föräldrar för mig.

Casper: Mamma och pappa läste osså för mig när jag var liten.

Intervjuare: Är det ingen som läser nu för er?

Casper & Sandra: Nä! [båda fnissar] (Ur intervju, 10-09-27).

Noah har svarat att han läser engelska på fritiden. På frågan hur Noah har blivit så bra i engelska svarar han:

Jag vet inte riktigt, jag har sett mycket filmer och sånt, jag har lärt mig ganska snabbt. [...] Jag läser inte så mycket... (Ur intervju, 10-09-27)

Eleverna i kategorin Litteratur- och Medieanvändare är mer varierade i sin medieanvändning, chatt, musik och spel är några av de saker de säger sig göra. Det händer att de gör flera saker samtidigt:

Intervjuare: När ni sitter vid datorn, vad brukar ni göra då?

Petra: Brukar vara inne på MSN...

Intervjuare: Mm. Chatta med kompisar då, eller?

Petra: O så gör jag något annat samtidigt, brukar jag, brukar jag kanske vara inne på unga fakta eller nått sånt.

[...]

Olof: ... inne på MSN, facebook och spotify.

Intervjuare: Spelar ni nått spel på datorn eller tvn? Tv-spel eller dataspel?

Olof: Ja.

[...]

Intervjuare: Vad brukar du spela för spel då?

Olof: Mmmm, på datan så är det nåt som heter "Runescape".

Intervjuare: Och det är?

Olof: Typ... ehh man ska "levla" i hacka träd o lite sånt o så nåt krig o lite så...

[...]

Olof: Sen på datan [menar tv:n] så brukar jag typ spela "More resident evil"... Sen "Guitar hero".

Intervjuare: Okej. Brukar du spela nåt spel Petra, på datorn eller tvn?

Petra: På datorn är jag inne på "Panfu", eller "Moviestar planet" (Ur intervju, 10-09-27).

Liknande svar förekommer i en annan intervju:

Intervjuare: Men när ni sitter framför datorn, vad gör ni då?

Casper: Spelar.

Sandra: Ja spelar o sen... Ibland brukar jag typ gå in på lite olika saker och läsa om typ böcker eller så, som man kan låna.

Intervjuare: Vad är det för ställen du brukar gå in på då? Vet du det?

Sandra: Nääää, bok nånting...

[...]

Casper: Jag, ibland så går jag så in på nån multiplikationssak för jag behöver, för att mi... jag ska kunna upp till femmans multiplikationstabell (Ur intervju, 10-09-27).

I kategorin Litteratur- och Medieanvändare finns elever som både läser litteratur och använder medier. Det som skiljer sig åt från kategorin med Litteraturanvändare är främst vad dessa elever använder medierna till. Eleverna i kategorin Litteratur- och Medieanvändare använder medierna även till olika spel, vilket inte framkom hos Litteraturanvändarna. En elev i kategorin Litteratur- och Medieanvändare kan tyckas vara något av en mångsysslare då de ofta gör flera saker samtidigt.

5.2.3 Medieanvändare

Niklas, Erik, Ian och WW har placerats i kategorin Medieanvändare, eftersom de inte sagt att de tyckte att det var roligt att läsa. Däremot spelade de mycket spel och det var mycket av deras datoranvändande som dominerades av spel.

Så här svarade några elever på varför de inte läser:

Intervjuare: Skulle ni vilja förklara varför ni inte läser på fritiden?

Ian: Man kan göra så mycket annat. Vara ute med kompisar och så...

WW:...och det är inte kul att läsa.

Intervjuare: Varför?

WW: Man sitter såhär och glor på en massa ord, bara.

Intervjuare: Kan det inte vara spännande alls?

WW: Nej.

Erik: Jo, vissa.

WW: Ja, vissa... (Ur intervju, 10-10-01).

Även Niklas hade svarat i enkäten att han inte tyckte om att läsa. Det framkom dock att han hade en favoritbok, som han läste i:

Intervjuare: Om du läser när du är hemma, vad brukar du läsa för någonting då?

Niklas: Jag brukar läsa... vet inte, olika böcker...

Intervjuare: Okej, har du någon speciell favoritbok som du brukar vilja läsa då?

Niklas: Mmm en med superhjältar.

Intervjuare: Vet du varför man behöver kunna läsa? [... tystnad]
(Ur intervju, 10-09-27).

När vi frågade Erik, Ian och WW om de spelade spel varje dag svarade de direkt:

Jag spelar playstation.
Jag spelar Xbox 360, då och då.
Jag spelar också playstation 3...och är på internetcafe.
[...]
Intervjuare: På datorn, är det mest facebook?
Pojkarna: Njä, lite, mest är det "Counterstrike" och "Call of Duty".
Intervjuare: Vad är det för slags spel?
Erik: Krigsspel.
Intervjuare: Spelar man själv?
WW: Online.
Erik: Vissa spel kan man spela själv också.
[...]
Intervjuare: Vad är det som är så roligt, med de där spelen?
Erik: Det är lite strategi, man måste tänka.
Intervjuare: Är det inte svårt?
Erik: Lite.
Intervjuare: Kan man bli bättre och bättre? Kan man märka att man blir duktigare?
Erik: Ja.
[...]
Intervjuare: Har ni syskon som spelar spel?
Ian: Min storebror är datanörd
Erik: Min lillebror spelar Xbox varje dag.
WW: Jag tror mina syskon (äldre) spelar... (Ur intervju, 10-10-01).

En typisk elev i kategorin Medieanvändare läser inte litteratur om de inte absolut måste. Däremot spelar de mycket spel med hjälp av nya medier, på datorn men även TV:n. De framstår vara väl insatta och kunniga i de spel de spelar. Ofta har de också syskon som spelar mycket.

6 Analys och slutsats

I det här kapitlet följer en analys av de resultat som framkommit och de begrepp som presenterats i litteraturdelen. Syftet med den empiriska undersökning var att ta reda på hur barns användning av litteratur och medier ser ut. Vi kommer här att analysera och diskutera resultatet från undersökningen som genomförts.

Våra frågeställningar som vi ville få svar på genom undersökningen var:

- Vad läser barnen på sin fritid?
- Varför väljer barnen att läsa?
- Vilka medier använder barnen?
- Hur påverkar barnens medieanvändning deras läsning av längre texter?

6.1 Vad läser barnen på sin fritid?

I de mätningar som Nordicom och SOM-institutet gjorde 2003 visade resultaten att läsningen hade minskat, trots detta resultat visade deras undersökning att 35 % av befolkningen ändå läste varje dag. Det gick också att se att det är unga flickor som läste mest (Nordicom, 2004). Att det var flickor som läste mest kunde vi också se från enkätundersökningen. Ingen av flickorna hade skrivit att de inte tyckte om att läsa. Bland de intervjuade återfanns enbart flickor i den grupp som läste mest. Det är något förvånande att en så stor andel som 69 % i årskurs 3 och 46 % av barnen i årskurs 5 ändå sa sig tycka att läsning var roligt. Skillnader årskurserna emellan kan bero på att fritidsintressena blir fler då barnen blir äldre. Vår uppfattning har varit att barn ofta ser läsning som en skolaktivitet och inte gärna erkänner om de tycker att det är roligt. Denna uppfattning hos oss har förstärkts av larmrapporter om att intresset för läsning minskar hos befolkningen generellt.

Heith (2006) konstaterar att böcker fått hård konkurrens av andra medier och det är något vi märkt av i våra intervjuer. De flesta av barnen som blivit intervjuade hade mycket lättare

att berätta om intressen som är kopplade till de nya medierna. De barn vi kategoriserade som litteraturanvändare utgjorde ett undantag genom att de gärna pratade om läsning.

Barnen i vår undersökning läste mest skönlitteratur, serietidningar och i årskurs 5 även bloggar. Persson (2000) har kategoriserat serietidningar som populärkultur, och historiskt sett har då dessa tillhört den lågkultur som inte haft en plats i skolan. Att populärkulturen inte helt naturligt har sin plats i skolan, kan vi känna igen från våra VFT-skolor. Det vi har sett är att några av de lärare vi arbetat med, gjort vissa försök att släppa in populärkulturen i sin undervisning. En del av det våra informanter sa sig läsa, till exempel serietidningar, tillhör således populärkulturen och läses endast på deras fritid. De boktitlar som ofta togs upp av informanterna var bland annat: *Vargbröder*, *Lasse-Maja*, *Harry Potter*, *Twilight* och böcker av Henning Mankell. Det vi kunde se gemensamt för dessa böcker är att alla har blivit filmatiserade, vilket troligen är en bidragande orsak till att eleverna väljer att läsa dessa böcker. Gemensamt för böckerna är också att de ska vara spännande. ”Skräck”, ”fantasy” eller ”action” är de kategorier på litteratur som informanterna nämnde.

Ett svar som förvånade oss något var att flera elever i årskurs 5 sa sig både skriva och läsa bloggar. Det vi förundrades över är att vi själva kopplar ihop bloggar med vuxenvärlden. Vi anser att bloggar kan kategoriseras som längre texter, vilket är anledningen att det tas upp under rubriken vad barnen läser.

Vi kan alltså konstatera att det finns ett tydligt intresse för läsning och att flickor dominerar i denna grupp. Läsningen har ofta kopplingar till populärkultur och det som läses på fritiden är inte alltid samma som det som läses i skolan. De nya medierna, framför allt datoranvändning och datorspel dominerar i intervjuerna. Fler namn på spel och aktiviteter på internet nämndes framför film- eller boktitlar. Det är tydligt att barn är snabba att lära sig och ta sig in på områden som i första hand varit vuxenvärldens arena, till exempel Facebook och olika bloggar. Traditionell skönlitteratur kommer lätt i skymundan för andra kommersiella företeelser och populärkulturens många olika former. I skolan kan det vara problematiskt att barnens intressen kolliderar med skolans kultur.

6.2 Varför väljer eleverna att läsa?

Eleverna i undersökningen som gjordes menar att de själva bestämmer vad de läser. De som läser gör det för att det är kul och för att få kunskap. Som vi ser det lyfter både Persson (2007)

och Årheim (2009) fram flera goda argument för läsning av skönlitteratur. De menar att läsning är personlighetsutvecklande och ger oss kunskaper och ett korrekt språk. Molly nämner i intervjun att hon tycker det är roligt att läsa och att hon läser för att hon vill lära sig nya saker, som till exempel nya ord. Hon söker utmaningar genom läsningen, böckerna ska vara "tjocka" och detta tolkar vi som tecken på att Mollys läsning är personlighetsutvecklande för henne. Vi anser att hennes förklaring överensstämmer med Perssons (2007) och Årheims (2009) argument för att läsa litteratur.

Flera av våra informanter nämnde att de ofta blir rekommenderade böcker av sina kompisar. Annica nämner vid ett tillfälle under intervjun att hon blivit rekommenderad av sin kompis Sofia att börja läsa böcker av Henning Mankell eftersom Sofia tyckte dessa var jättebra. Vi gör en liknelse till *De läskunnigas förening* som Smith (2000) presenterar. Han menar att de mindre erfarna medlemmarna får hjälp av de mer erfarna att läsa och skriva för att bli läskunniga. Vi menar att våra informanter redan är läskunniga, men att det handlar om principen att de lär sig av varandra. Anledningen till att vi gör en jämförelse, är att *De läskunnigas förening* är ett exempel på en gemenskap som barnen är en del av. Annica strävar efter att bli en deltagare i gruppen genom att läsa Mankell-böcker. Det tyder alltså på en gemenskapsbildning genom en litteraturkanon. Eleverna berättar att litteratur hittas genom tips från vänner och ofta via Internet eller på något större bibliotek.

Eleverna svarade olika utförligt på enkätfrågorna. Det var inte stora skillnader på svaren skolorna emellan. Möjligtvis kan vi se att eleverna i skola 1 nämnde fler böcker i enkäterna. Det kan tyda på en viss skillnad i skolornas och områdenas läskultur. Vi såg annars större skillnader klasserna emellan. Klass 5 svarade mer utförligt i skola 1 och Klass 3 i skola 2. Det kan vara slumpartat att svaren i klassen var likartade men vi anar att läraren har ett inflytande på hur eleverna skriver. Genom presentationen av uppgiften tillsammans med den generella undervisningen finns en viss förväntan hos läraren hur frågorna bör besvaras.

Frågan varför eleverna läser på fritiden har många olika svar, men vi kan se att föräldrarna, som i Sandras och Caspers fall eller kompisar, som i Annicas fall tycks ha en betydelse för om man väljer att läsa. Vi kan se att gemenskap är något som kan vara av vikt när barnen väljer att läsa eller inte läsa. Hur blir en undervisning som inte är lyhörd för detta behov och hur kan vi som lärare få in de barn som inte läser i en "läsandes gemenskap" är frågor vi ställer oss i anknytning till detta avsnitt.

6.3 Vilka medier använder eleverna?

Det är vanligare, kan konstateras av vår enkätundersökning, att se på TV på fritiden än att läsa en bok. Detta resultat överensstämmer med Nordicoms undersökning (2004). Noah är ett intressant exempel i våra intervjuer. Han har angett att han läste engelska. Vi blev intresserade eftersom hans bakgrund är svensk och han bara går i årskurs 3. Vid intervjun gav han sin förklaring till varför han blivit så bra och nått målen för årskurs 5. Han hade sett mycket på film, medan han däremot inte läste böcker lika mycket. I det här fallet kan man fundera över filmens form och möjligheter som text. Johnsson-Smaragdi & Jönsson (2006) hävdar att möjligheterna att bli en god läsare finns även utanför skönlitteraturens värld. Även *PIRLS*-undersökningen (2007a) visar att TV-texterna kan ha en positiv effekt på språkinläring.

Majoriteten av eleverna använder flera medier på sin fritid och ibland samtidigt, TV, dator och musik är de medier som förekom oftast i intervjuerna. Som Petra, till exempel säger, händer det att hon chattar med kompisar samtidigt som hon är inne och läser på "Unga fakta". Att eleverna använder flera medier samtidigt är något som Årheim (2009) även bekräftar. Vi har kunnat kategorisera eleverna vi intervjuat i tre grupper: *Litteraturanvändare*, *Litteratur- och Medieanvändare samt Medieanvändare*. Det tyder på att de allra flesta läser någon gång på fritiden, även om övrig medieanvändning är vanligare. Det som gruppen med Litteratur- och Medieanvändare gör på datorn är ett flertal aktiviteter som: att chatta, skriva kortare texter, läsa fakta, lyssna på musik och spela spel. Den grupp som läser mest, verkar använda även datorn för att läsa och skriva. Den grupp som inte läser, läser inte heller gärna på datorn. De elever vi intervjuat som helst pratar om datorspel, visar inget större intresse för skönlitteratur. Fast (2007) menar att både sociala och kulturella aspekter påverkar barnens textorienterade aktiviteter. En del barn har ett kulturellt kapital och en social bakgrund som stämmer väl överens med skolans kultur, andra inte.

Något vi även sett i våra intervjuer är att i gruppen med Medieanvändare finns en sorts gemenskap kring populärkulturen. Vi menar att även här kan begreppet *De läskunnigas förening* Smith (2000), tillämpas, men i en förening kring datorspel. "Counterstrike" och "Call of Duty" var välkända spel hos de tre pojkarna Eric, Ian och WW. Föreningen hjälper direkt eller indirekt de mindre erfarna deltagarna att bli duktigare. Pojkarna berättar i intervjun att de själva kan märka att de blir bättre på spelen och att de samtliga hade syskon

som spelade. Ian beskriver t.ex. sin storebror som en ”dananörd”. Spelen i sig har ett tydligt syfte, och det är att spelaren ska förbättra sina resultat.

De tre grupper som vi kategoriserat informanterna i kan relateras till det resultat som Johnsson-Smaragdi & Jönsson, (2006) visar i sin undersökning; den grupp som inte läser alls ökar, medan den grupp som läser mycket också läser mer. Våra resultat överensstämmer alltså med denna bild. Om utvecklingen är sådan kan det innebära allt större skillnader inom skolklasser, såväl som mellan olika skolor och samhället i stort. Vissa yrkesområden som kräver en fördjupad läskunnighet och läsvana blir också endast tillgänglig för en liten grupp.

Fröjd (2001) menar att datorspel är en form av datoranvändande som inte är språkutvecklande. Om dessa barn inte heller läser skrivna texter i stor utsträckning, kan det diskuteras hur lärare ska bemöta denna grupp elever för att stötta deras inläring och läsning. Fröjd (2001) menar vidare att det inte räcker att ta in datorn i klassrummet, läraren måste även vara medveten om barnens sätt att läsa för att kunna hjälpa dem språkligt.

Vi kan konstatera att de böcker som barnen oftast läste var böcker som också förekom som filmer. Boken *Twilight*, till exempel, nämndes flera gånger i våra undersökningar, men är bara en av många böcker med vampyr-tema. Om en bok förekommer i annan form som datorspel, serietidning eller dylikt, ökar troligen barnens förförståelse för texten. Inte bara genom innehållet utan också av det skälet att den skrivna texten, boken, även finns i andra versioner. Det ger ett helhetskoncept som lockar, dels genom den gemenskap som bildas när kompisarna delar erfarenheterna, men också för att mångfalden av framställningar gör tillgängligheten lättare för många barn då nya medier, liksom TV och film utgör en stor del av deras fritid (Nordicom, 2004).

6.4 Läsning eller nya medier?

Bokläsning på fritiden tycks enligt tidigare forskning bli mer ovanligt. Vår undersökning visar att det är vanligare med TV-tittande på fritiden, men en stor del av barnen visar ett intresse för läsning, flickor i synnerhet.

Det framkommer att elevernas intressen inte alltid tillvaratas i skolan, men samtidigt frågar vi oss hur mycket av dessa intressen egentligen är lämpade för barn. Många datorspel har åldersgränser som ett exempel. Fröjd (2001) hänvisar till att just datorspel inte är språkutvecklande. Det finns vissa grupper där läsning inte är av intresse och där ligger

lärarnas utmaning i skolan för att nå dessa elever som omges av en annan slags gemenskap. Det kan stämma att ett ökat medieanvändande är en anledning till att det finns färre starka läsare idag, men ett ökat medieanvändande behöver inte automatiskt betyda sämre förutsättningar för individens läsinlärning. Istället vill vi hänvisa till faktorer som hemförhållanden, utbildning och personligt intresse. Medierna tycks inte ha någon större negativ inverkan på dem som redan läser mycket. Molly i våra intervjuer är ett exempel på detta. Hon använder datorn till att skriva dagbok på eller läsa faktatexter. De nya medierna kan användas på olika sätt. Läroplanen förespråkar *både* läsning och ett kunnande kring de nya medierna. Det gäller att förena dessa två mål.

7 Diskussion

I det här kapitlet görs en reflektion över de metoder som använts i undersökningen. Det förs även en diskussion kring resultaten som framkommit i analysen, med tanke på den kommande yrkesprofessionen.

7.1 Metodreflektion

Enkäten delades ut i ett tidigt skede och det är möjligt att frågorna hade kunnat justeras, men de var också i första hand i syfte att hitta lämpliga intervjupersoner. Det fanns också ett bortfall av samtyckesblanketter som eventuellt hade kunnat vidga urvalet. Vi anser att den som närvarar i klassrummet kan förstärka elevernas deltagande genom sitt sätt att informera, förtydliga och hjälpa.

En vanlig forskningseffekt vid intervjuer är att den som ställer frågor och intervjuar omedvetet påverkar svaren (Trost, 2005). Det är möjligt att informanterna har känt av detta, men vi har samtidigt försökt att ställa oss neutrala och öppna till ämnet och av svaren att döma har vi också fått olika åsikter i en och samma intervju. Hur intervjuerna genomförs kan också påverka resultatet. Vi valde att vid de flesta tillfällena att intervjua barnen mer än en i taget. Dels är det tidsbesparande, dels ville vi få möjlighet till ett samtal mellan barnen.

Vi fick direkt tillstånd av klasslärarna att genomföra undersökningen, men lärarna har samtidigt sina tider att passa och det har gjort att vissa av intervjuerna blev gjorda under tidspress. Mer tid hade eventuellt kunnat ge mer utförliga svar från en del elever. Förmodligen förmedlade intervjuaren omedvetet att det var tidspress, vilket även påverkade eleverna.

7.2 Diskussion

Efterhand som vi genomfört den här undersökningen har det dykt upp fler tankar och funderingar kring barns läsning och medievanor. I det här kapitlet diskuterar vi vår undersökning tillsammans med våra nya funderingar samt en blick mot vårt framtida yrke och eventuell vidare forskning.

Innan vi började med genomförandet av vår undersökning funderade vi över vad vi förknippar med begreppen läsning och medier. Läroplanen *Lpo 94* säger att eleverna ska ha kunskaper om medier och den säger också att de ska kunna läsa och skriva. Vi funderade vidare på hur vi tolkade dessa mål och hur vi skulle kunna lägga upp vår undersökning. Vi hade läst en del rapporter och statistik om att läsningen minskar bland barn och unga. Om det var så att läsningen minskar, så måste ju barnen göra något annat. Vi ställde oss frågan om det var de nya medierna som hade tagit över barnens intresse. Vi kom därför fram till att vi ville undersöka vad barnen läser på sin fritid och varför de väljer att läsa. Vi ville även undersöka hur barnens medieanvändning påverkar deras läsning av längre texter.

En kategorisering av eleverna vi intervjuat blev möjlig, då vi tolkade svaren de gett. Vår undersökning visade att många av eleverna både läser och använder sig av andra medier. Ofta gör de flera saker samtidigt. Även om eleverna inte alltid läser en bok, så läser de på datorn, vilket också till viss del kan öka elevers läsförmåga. Vi fick fram tre elever som kunde anses vara frekventa läsare. En åsikt vi fick från dessa elever var att de läste för att de tyckte det var roligt. Dessa elever kom från hem där det lästes mycket, vilket vi tror är en bidragande orsak till att dessa elever själva läser mycket, både böcker och på datorn. Vi upptäckte en grupp elever i vår undersökning som kategoriserades som enbart Medieanvändare. De sa sig inte läsa om de inte blev tvingade. Dessa elever spelade ofta spel, både på datorn och på TV:n. De var mycket insatta i spelvärlden. Vi anar att något som direkt respons sporrar dessa elever till att fortsätta spela och bli bättre. När de spelar får de ofta snabb belöning genom att klara av en bana i spelet och kan då komma vidare till nya nivåer. Motivationen hos de här barnen är hög när det gäller spelen.

Är det då så att böcker är ett bättre medium än något annat? Årheim (2009) förespråkar läsning av skönlitteratur för att eleverna ska utveckla en förmåga att kritiskt granska sina föreställningar kring det som är främmande. Det kan anses vara en egenskap som behövs i skolans arbete om värdegrunden. Årheim (2009) ställer sig frågan om samma förmåga utvecklas även genom andra medier, film och spel. Vi har funderat mycket kring detta och vi

tror att det till viss del går att utveckla en slags analytisk förmåga med hjälp av andra medier, inte bara genom skönlitteratur. Till sist beror det mycket på hur läraren använder sig av de andra medierna i undervisningen.

På en handledningsträff togs frågan upp om en lärare själv måste vara läsare. Att läraren har ett visst intresse för skönlitteratur är önskvärt menar vi, men vi tror också att intresse och kunskaper kring andra slags medier är av vikt. Vi tror att många lärare idag är för okunniga om de medier eleverna använder. Det handlar inte om själva handhavandet av t.ex. en dator, utan mer angående det innehåll som eleverna använder datorn till. Lärare behöver bli mer insatta, anser vi, för att öka förståelsen och kunskapen om exempelvis de spel eleverna spelar.

Det är positivt att en ganska stor andel av eleverna ändå sa sig tycka att det var roligt att läsa. Vi vill som blivande lärare att eleverna ska behålla sin läsglädje och gärna vilja läsa. Så klart vill vi även lyckas fånga fler elever som kan bli intresserade av läsning, och här tror vi det är viktigt att som lärare knyta an till elevernas egen erfarenhetsvärld. Elevers förförståelse kan omfatta texters form och både deras läsning och användning av nya medier kan höra samman med en gemenskapsbildning. Både Malmgren (1996) och Heith (2006) behandlar ämnet erfarenhetspedagogik som utgår från elevernas erfarenheter. Våra slutsatser är att det finns möjligheter att bygga på barnens läsintresse, trots att längre texter i viss mån kommit i skymundan. Detta kan göras, menar vi, inte bara genom att arbeta med olika slags textformer, utan också genom att tydligare integrera litteratur med övriga medier. Exempelvis kan man arbeta med en och samma text, både som bok och som film.

Vi menar att lärarnas arbete är otroligt viktigt för att hitta arbetsformer och texter som utmanar eleverna och fångar deras intresse i en strävan mot att alla elever ska få möjlighet till vidare studier. Vi har i undersökningen sett tendenser till vilka elever som är läsare, med kopplingar till genus. Det vi framför allt sett är att flickor i högre grad tillhör gruppen läsare medan pojkarna oftare är spelare. Vår undersökning är för liten för att dra några slutsatser kring detta. Dock skulle undersökningen kunna utvecklas vidare, med fokus på genus i en framtida forskning.

8 Referenser

- Backman, Jarl (2008). *Rapporter och uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Ejlertson, Göran (2005). *Enkäten i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.
- Fast, Carina (2007). *Sju barn lär sig läsa: Familjeliv och populärkultur i möte med skola och förskola*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Fröjd, Per (2005). *Att läsa och förstå svenska. Läsförmågan hos elever i åk 9 i Borås. 2000-2002*. Göteborg: Institutionen för svenska språket, Göteborgs Universitet
- Heith Anne (2006). *Texter, medier, kontexter*. Lund: Studentlitteratur.
- Johnsson-Smaragdi, Ulla & Jönsson, Annelis (2006) Bookreading in leisure time. I: *Scandinavian journal of educational research*. Vol. 50, No 5, p. 519-540
- Kvale, Steinar (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Kåreland, Lena (red.) (2009). *Läsa bör man?: den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. Stockholm: Liber.
- Liberg, Caroline (2010). Föreläsning om PIRLS. Dyslexiföreningens utbildningsdagar. Göteborg. <http://www.youtube.com/watch?v=LdZiWqDe608> (hämtad 10-10-27).
- Lpo 94. *Läroplan för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet Lpo 94 [Elektronisk resurs]*. (2006). Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069> (hämtad 2010-11-11).
- Malmgren, Lars-Göran (1996). *Svenskundervisning i grundskolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Nordicom. *Bokläsning i den digitala tidsåldern* (2004). Nordicom och SOM-institutet. Göteborg: www.nordicom.gu.se/mt/filer/boklasning2003.pdf (hämtad, 2010-10-19).
- Persson, Magnus (2007). *Varför läsa litteratur? Om litteraturundervisningen efter den kulturella vändningen*. Lund: Studentlitteratur.
- Persson, Magnus (2000). *Populärkulturen och skolan*. Lund: Studentlitteratur.
- Repstad, Pål (1999). *Närhet och distans*. Lund: Studentlitteratur.
- PIRLS 2006 [Elektronisk resurs]: *läsförmågan hos elever i årskurs 4: i Sverige och i världen*. (2007a). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1756> (hämtad 2010-11-11).
- SCB 2010:239 (2010). *Undersökningarna om barns levnadsförhållanden*. http://www.scb.se/Pages/PressRelease_299936.aspx (hämtad 2010-09-30).
- Smith, Frank (2000). *Läsning*. Stockholm: Liber.

Trost, Jan (2005). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

Vad händer med läsningen? [Elektronisk resurs]: en kunskapsöversikt om läsundervisningen i Sverige 1995-2007. (2007b). Stockholm: Skolverket. Tillgänglig på Internet:

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1757> (hämtad 2010-11-11).

Vetenskapsrådet (2010). *Forskningsetiska principer inom humanistisk-samhällsvetenskaplig forskning*.

http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf (hämtad, 2010-10-19).

Årheim, Anette (2009). Perspektiv på värdet av skönlitterära läserfarenheter. I: Kåreland, Lena (red). *Läsa bör man?: den skönlitterära texten i skola och lärarutbildning*. Stockholm: Liber.

Frågeformulär

Namn: _____

Klass: _____

Jag är: Flicka   Pojke

1. Vad gör du på din fritid? _____

---

2. Tycker du att det är roligt att läsa?

Ja   Lite   Nej

3. Läser du på din fritid?

Ja   Nej

4. Hur ofta läser du på din fritid?

Varje dag   Någon gång i veckan

Någon gång i månaden   Aldrig

5. Vad läser du på din fritid?

Ge exempel: _____
_____
_____

6. Vem bestämmer vad du ska läsa? Kryssa i alla svar som stämmer.

Du själv   Din lärare   Dina föräldrar

Annan: Vem? _____

7. Gör du något av följande på din fritid?

Sitter vid datorn	Ja ☐	Nej ☐
Ser på tv-program	Ja ☐	Nej ☐
Ser på film	Ja ☐	Nej ☐
Spelar tv eller datorspel	Ja ☐	Nej ☐

8.a) Hur ofta använder du datorn?

Varje dag   Någon gång i veckan

Någon gång i månaden   Aldrig

b) Hur ofta ser du på tv eller film?

Varje dag   Någon gång i veckan

Någon gång i månaden

Aldrig

c) Hur ofta spelar du tv eller datorspel?

Varje dag

Någon gång i veckan

Någon gång i månaden

Aldrig

Tack för din medverkan!

Intervjuguide

- 1 a. Varför läser du på din fritid?
  - b. Om du inte läser på fritiden, varför gör du inte det?
  - c. Vad gör du annars på din fritid?

- 2 a. Vad läser du?
  - b. Hur hittar du det du läser?

- 3 a. Finns det någon i din familj som läser mycket?
  - b. Läser eller har någon läst för dig hemma?
  - c. Läser du själv för någon hemma?

- 4 a. Vad gör du när du sitter vid datorn?
  - b. Vad ser du på TV:n?
  - c. Spelar du TV- eller datorspel – i så fall vilka?
  - d. Sitter du alltid själv framför datorn?
  - e. Vilket spel är mest populärt just nu?